

Sexualidad y adolescencia

Rosa Sanchis i Enric Senabre.

Rialla, València, 2005.

Premi d'assaig Peñas Albas 2003.

Introducció a l'obra

L'assaig que teniu a les mans és el fruit de deu anys de converses i treball sobre la sexualitat amb els adolescents de Xiva. Aquest estudi sorgeix també de l'interès per un tema que afecta tant mestres com aprenents, pares i fills, polítics i ciutadans, perquè tots n'hem gaudit i de segur també l'hem patit. Ho vulguem o no, la sexualitat és una dimensió humana que ens acompanya sempre, tot i que en cada moment evolutiu la vivim d'una manera diferent. La sexualitat és una forma de comunicació humana, és una font de plaer, de salut, d'afectivitat i, quan es desitja, de reproducció. Malauradament, la nostra cultura ens ha transmès una sexualitat retallada, emmordassada, cega i sorda, emmanillada: una sexualitat *genital i coital*, per a *adults "normals", barons i heterosexuels*, encaminada al *matrimoni* i a la *reproducció*.

Del treball amb els nostres joves i de l'observació i l'estudi de la realitat circumdant, hem arribat a la conclusió que la majoria d'aquestes retallades continuen vigents. Que la sexualitat dels menuts, dels ancians, o dels discapacitats físics o psíquics, no és tinguda en compte. Que les dones tampoc no han de mostrar-se massa actives. Que els homosexuals, millor si li toquen a una altra família. Que la pràctica sexual estrella és el coit. I que el matrimoni continua sent la forma de relació socialment i legalment afavorida.

Però per saber més de la concepció de la sexualitat dels joves de Xiva, pensàvem que era necessari conèixer més objectivament el saber que havíem acumulat de manera més personal i difusa i, per a això, vam dissenyar una enquesta que ens aportara dades reals sobre els aspectes que ens interessaven. En el capítol 1: *L'educació de la sexualitat*, els hem preguntat als nostres alumnes si estaven satisfets amb l'educació sexual rebuda, on havien après el que sabien i on els hauria agradat aprendre-ho. En el capítol 2, *Dones i homes*, els hem preguntat si els homes i les dones eren o havien de ser diferents en les tasques de la llar, en la família i en la sexualitat, què era per a ells la sexualitat, quina era la font de plaer del seu cos i quines les pràctiques més plaents. En el capítol 3, *Pràctiques sexuals*, els hem preguntat sobre la seua pròpia activitat sexual: què havien fet, amb qui, amb quina freqüència, quan i on. En el capítol 4, *Autopercepció, autoestima i expectatives vitals*, ens han parlat sobre l'estima del seu cos en general i dels genitals en particular, el

que valoraven en la parella i el que esperaven respecte del futur afectivosexual. Finalment, en el capítol 5, *Percepció i prevenció dels riscos*, els hem preguntat sobre anticoncepció i prevenció de malalties de transmissió sexual i sobre l'avortament.

La lectura dels cinc capítols que conformen aquest assaig no s'ha de fer linealment, si no es desitja. Qualsevol dels apartats mostra amb claredat l'objectiu que pretenem per damunt de tot: la necessitat d'intervenir de manera conscient en el procés de sexuació dels nostres joves. Callar també és educar. I moltes vegades significa perpetuar el model ja existent, a l'espera que els joves s'ho apanyen sols si volen trobar models alternatius. És el que hem hagut de fer tots, aprendre sols: i així ens ha anat. És evident que els nostres joves disposen ara d'una informació que nosaltres no teníem, però això no fa sinó tapar les mordasses de què parlàvem abans, perquè el model és el mateix.

La major part de les explicacions dels adults sobre la sexualitat es refereixen als diversos aspectes de la reproducció. Parlar de sexualitat es confon amb parlar de relacions sexuals i, freqüentment, parlar de relacions sexuals suposa parlar de relacions coitals. La visió que hem de donar és que la sexualitat no és un coit. Expressar amb qualsevol part del nostre cos un desig, un sentiment, descobrir el llenguatge de les carícies... tot això és sexualitat. La sexualitat té una gran varietat de formes d'expressió i el fet genital solament n'és un aspecte més. La sexualitat tampoc no és un instint biològic sols per a la reproducció. I aquí tenim el clítoris per a corroborar-ho: a diferència de la resta de mamífers i primats, aquest òrgan produeix plaer independentment de la reproducció. La sexualitat no es dona solament amb persones de l'altre sexe. El desig i el plaer poden sorgir del nostre propi cos, amb persones del mateix sexe o fins i tot amb la imaginació a través de les fantasies sexuals.

I tot això s'ha de dir. I més. Parlar de sexualitat és parlar d'afectivitat. Cal transmetre una visió positiva que relacione la sexualitat amb el plaer, els sentiments i l'amor, i mostrar-la com un aspecte de la personalitat que s'ha d'encarar amb llibertat, respecte i tolerància, i no com un fet vergonyós o perillós. Cal donar informació sobre el motiu pel qual ocorren els fets i les responsabilitats tocant a aquests esdeveniments, però sense culpabilitzar ni crear pors. En definitiva, s'ha d'ensenyar sexualitat perquè si no ho fem nosaltres, altres, moguts per interessos no tan lloables, i amb molt menys d'estima, de segur que ho faran.